Teollinen yhteistyö Suomessa

20.3.2017

Marjaana Aarnikka
Kaupallinen neuvos
Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Teollinen yhteistyö? Vastakaupat? Offset?

”Industrial Participation”, IP

- Teollisen yhteistyön tavoitteena on sotilaallisen maanpuolustuksen, valtion turvallisuuden ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisen puolustus- ja turvallisuusteollisen tuotannon, teknologian ja osaamisen kehittäminen ja ylläpito sekä kansallisen huoltovarmuuden parantaminen ja turvaaminen
- Tärkeää varmistaa, että hankinnan kohteena olevaan puolustustarvikkeeseen liittyvä huoltovarmuuskriittinen teknologia ja osaaminen ovat puolustusvoimien käytössä myös kriisin aikana ja poikkeusoloissa

- Tällä hetkellä ulkomaalaisten yritysten kanssa on voimassa 12 sopimusta
  - ✓sopimusten kokonaisarvo noin 16 mrd. euroa
  - ✓vajetta noin 155 milj. euroa
  - ✓viimeiset sopimukset päättyvät vuonna 2021

TEM selvitys 2015 teollisen yhteistyön hyödyistä ja merkityksestä suomalaisille yrityksille

- vain kompensaatiotoimikunnan/viranomaisten käyttöön, luottamuksellinen
- kyselyn kohteena suomalaiset edunsaajayritykset (2006-2015)
- vastausprosentti 59,6 % - hyvä kokonaiskuva (yritysten koko, toimialat)
- yleisiä huomioita:

✓teollinen yhteistyö hyödyttänyt suomalaisten yritysten kasvua ja kansainvälistymistä varsin merkittävästi, mahdollistanut myös työpaikkojen säilyttämistä ja uusien luomista

✓teollinen yhteistyö on ollut merkittävässä roolissa parantamassa yritysten hintakilpailukykyä ja auttanut yrityksiä suorien tilausten saamisessa ja tukenut pääsyä uusille markkinoille

✓EU:n muuttunut toimintaympäristö haaste, mutta markkinoiden avautumisen katsottiin tuovan myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja edellyttävän ulkomaisten kumppanuuksien luomista

Keskeiset toimijat

Puolustusministeriö

- sopimusosapuoli, neuvottelut

TEM ja kompensaatiotoimikunta

(FCIP = Finnish Committee on Industrial Participation)

- vastaa teollisen yhteistyön käytännön hallinnoinnista
- teollisen yhteistyön sopimukset, neuvottelut
- käsittelee mm. vaateet ja seuraa velvoitteiden toteutumista
- esikompensaatiot, ylijäämät
- sihteeristö (2+1 henkilöä)

Puolustusvoimien logistiikkalaitos

- keskeinen rooli suorassa teollisessa yhteistyössä, lausunnot

Kompensaatiotoimikunta

- **Kokoukset**

✓noin 6 kokousta/vuosi

✓määräajat

✓suomalaisen edunsaajan lausunto käsittelyn edellytyksenä

- **Kokoonpano**

pj. Diplomi-insinööri Markku Ihantola

pääsihteeri Marjaana Aarnikka, apulaispääsihteeri Henri Backman

edustajat TEM:stä, PLM:stä ja UM:stä

✓nykyinen toimikausi 30.9.2018 saakka

✓teknisten asiantuntijoiden ryhmä (TEM, pääesikunta, pv:n logistiikkalaitos, Tekes, Finpro, VTT, Teknologiateollisuus)

Suomen puolustusvälinehankintoja koskevat kompensaatiosäännöt (2002)

- sovelletaan ennen EU-direktiivin voimaantuloa tehtyihin teollista yhteistyötä koskeviin sopimuksiin
- määritellään mm. teollisen yhteistyön painopisteet, kompensaatioiksi kelpaavat liiketoimet, hyvitysarvon määrääminen
- Käsittely ehdottoman luottamuksellista, salassapitovelvoitteet (JulkL)

1) **suora teollinen yhteistyö**: mm. hankittavan tuotteen osavalmistus, huolto, kokoonpano, testaus (osaamisen siirto)
   - ✓ määritelty IP-sopimuksen liitteessä sitovasti

2) **epäsuora teollinen yhteistyö**: mm. vientitilaukset, korkean teknologian hankinta, pk-yritysten kansainvälistymisen ja viennin edistäminen sekä muut tärkeät kansainväliset hankkeet
   - ✓ IP-sopimuksen liitteessä indikatiivinen listaus, ei sitova

Uusi toimintaympäristö

Puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain nojalla tapahtuvien hankintojen yhteydessä ei enää lähtökohtaisesti aseteta toimittajalle teollista yhteistyövelvoitetta (ns. vastakauppavaatimusta)

- ✓vastakauppavelvoitteen asettaminen mahdollista kuitenkin SEUT 346 artiklan sallimin poikkeuksin tapauskohtaisesti arvioiden, mikäli valtion keskeiset turvallisuusedut sitä edellyttävät - PLM
- ✓jatkossa epäsuorat siviilipuolen hankkeet lähtökohtaisesti poissuljettuja
- ✓epäsuorat puolustuspuolen hankkeet sallittuja vain, jos liittyvät puolustukseen (huoltovarmuuden ylläpitäminen)

Suomen puolustustarvikehankintoja koskevat teollisen yhteistyön uudet säännöt

- ✓voimaan 1.1.2012 (ministeriryhmä)
- ✓ei vielä sovellettu käytännössä, koska ei uusia sopimuksiakaan

Julkaisuja

Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaaminen
(Valtioneuvoston periaatepäätös)
http://www.defmin.fi/files/3402/PUTE_strategia_fi_010416.pdf

Esiselvitys Hornet-kaluston suorituskyvyn korvaamisesta
(PLM loppuraportti)
http://www.defmin.fi/files/3168/Esiselvitys_Hornet-kaluston_suorituskyvyn_korvaamisesta.pdf

Valtioneuvoston puolustusselonteko
http://www.defmin.fi/files/3683/J05_2017_VN_puolustusselonteko_Su_PLM.pdf

Kompensaatiotoimikunnan sihteeristön yhteystiedot:

Pääsihteeri, kaupallinen neuvos

Marjaana Aarnikka

050 338 4350 marjaana.aarnikka@tem.fi

Apulaispääsihteeri, neuvotteleva virkamies

Henri Backman

040 779 0234 henri.backman@tem.fi

www.tem.fi/vastakaupat